

DE VRIEND

DES

VADERLANDS.

I. AANKONDIGINGEN EN BEOORDEELINGEN.

Brieven van eenen Menschenvriend aan Lijddenden en Ongelukkigen. Te Amsterdam bij C. L. SCHLEIJER, 1835. Voorrede VIII, Bl. 300. Gr. 8°.

Te regt schreef de Hoogleeraar VAN HEUSDE, in zijne *Socratische school*: » Met het zoeken naar vaste beginselen van *troost* in leven en sterven, is de » Oudheid even zoo geëindigd, als het Christendom » er mede aanvaagt. Eigenlijke troostredenen kwamen in lateren tijd te voorschijn, als die van CRANTOR, van CICERO, van SENECA, van PLUTARCHUS, » gegrond vooral op PLATO's *Phaedo*. Het laatste » voortbrengsel der oude Wijsgeerte is de *Consolatio Philosophiae* van BOËTHIUS. »

Hoe weinig beteekenende echter, ten aanzien der overtuigende kracht en aangevoerde troostgronden dezelve zijn in vergelijking van diegene, welke het Christendom

VR. D. VAD. D. XI. N°. III.

I. aan

 NATUURKUNDIGE BIJZONDERHEDEN.

I.

De volgende opmerkingen over de behandeling van eenen luchtballon van Dr. KENT, die den Heer GREEN op eene zijner 300 luchtreizen vergezeld heeft, zijn ons niet onbelangrijk voorgekomen: De behandeling der luchtballons schijnt in de handen van zulk een' ervaren luchtreiziger, als den Heer GREEN, zeer eenvoudig te zijn. Als hij van de aarde opstijgt, is zijne aandacht het eerst op den staat der uitzetting van den ballon gevestigd, vooral wanneer de zonnestralen daarop vallen. Er zijn dan twee oorzaken werkzaam, welke verdunning en daaruit voortkomende uitzetting der in den ballon bevatte lucht te weeg brengen, namelijk de verminderde drukking der dampkringslucht, en de, door de zonnestralen medegedeelde, warmte. Als deze oorzaken sterk werken, is het noodig, eene kleine hoeveelheid gas te laten ontsnappen, om eene te groote uitzetting te voorkomen; waarbij men echter altijd voor oogen moet houden, dat men in dezelfde digtere lagen der dampkringslucht, welke men verlaat, ook weder terug moet keeren, waar dan de ballon natuurlijk in eene engere ruimte, dan hij te voren innam, zal zamengedrukt worden. Zoo lang de ballon stijgt,

VE. D. VAD. D. XI. N°. III. P of

of op dezelfde hoogte blijft zweven (wat men uit den stand des Barometers, of op eene minder wetenschappelijke wijze, door kleine stukjes papier ontwaart, welke men naar buiten werpt, en uit de rigting van welker beweging men ot de rigting, waarin de ballon zweeft, besluiten kan) zijn de gezegde omstandigheden de eenige, op welke men te letten heeft. Als men voornemens is weder te gaan dalen, laat men of andermaal eene kleine hoeveelheid gas uit, of werpt men (als de ballon van zelf reeds begon te zakken) geen ballast meer uit, dan zoo veel noodig is, om tegen de verdigting van het gas op te wegen, welke door de toenemende drukking des dampkrings veroorzaakt wordt. Als men zoo tot op 100 of 150 ellen van de aarde gekomen is, kiest men een geschikt punt om te landen uit, en laat men den ballon verder nederdalen, tot de ijzeren baken hem voor een anker brengen, of het touw door eenige personen gegrepen is. Deze trekken dan het gevaarte langzaam naar beneden, en zoodra de boot des ballons op de aarde rust, wordt de klep geopend, de ballon terstond geleedigd en de gansche toestel, in de boot gepakt, naar de plaats terug gebragt, van waar men opgestegen is.

De veiligheidsklep bevindt zich boven aan den ballon, en is ongeveer 18 duim wijd. Zij is in twee gelijke deelen verdeeld, die ieder door sterke veren gesloten worden. Aan elke klep zijn koorden gevestigd, die zich midden door den ballon tot aan de hals deszelven naar de plaats uitstrekken, waar de personen, welke in de boot zitten, dezelve bereiken kunnen. Eene bijzondere inrigting dient daartoe, dat de kleppen zich niet wijder openen, dan de stuurman dit begeert. Zoodra men weder aan land en de toestel in zekerheid is, worden deze

klep-

kleppen geheel geopend, ontwijkt het gas en valt de ballon plotseling zamen.

II.

De volgende waarnemingen, welke in de *Zoölogical Gardens* te Londen gedaan zijn, leveren eenige bijdragen op voor de natuurlijke geschiedenis van den *Olifant* en den *Rhinoceros*; welke beide tegenwoordig levend aldaar bewaard worden. — Bij hunne aankomst stonden zij zeer na bij elkander, zoo echter dat zij elkander niet zien konden. Het hok van den *Rhinoceros* was door twee deuren van dat des *Olifants* gescheiden; de deur die het naast aan den *Rhinoceros* was, bestond uit eiken, de andere uit groenenhout. De *Olifant* brak deze laatste eens met zijne slag tanden aan stukken, en gaf daarop een' stoot tegen de eikendeur, dat zij uit hare hengsels viel. Wat toen geschiedde, vóór de oppassers er bij gekomen waren, is natuurlijk niet bekend, doch toen zij kwamen, vonden zij den *Rhinoceros* in het hok van den *Olifant*, regthoekig tegen dezen staande, met den kop onder zijn' buik; de *Olifant* sidderde, zoo als de oppassers zich uitdrukten, van kop tot teen (*was all of a tremble*). De jonge wijfjes *Olifant*, die toen met den grooten mannelijken *Olifant* in hetzelfde hok stond, was waarschijnlijk van het strijdperk in het hok van den *Rhinoceros* gevlugt, waar men haar in eene zeer rustige houding vond. De groote *Olifant* werd daarop door de oppassers van den *Rhinoceros* gescheiden, zonder dat een derzelve door deze ontmoeting enig letsel gekregen had. — De betrekkelijke slimheid der beide dieren bleek kort daarna zeer duidelijk. Eens toch

merkte men op, dat de Rhinoceros zijn stroo naar die zijde van het hok drong, waar de Olifant het met zijnen snuit bereiken kon, die denzelven om het beschot, dat hen scheidde, heen sloeg en van tijd tot tijd stroo wegnam. De ééne snuit vol voor, de andere na werd den Rhinoceros dus ontstolen, doch het logge dier ging desniettemin voort zijn stroo naar dezelfde plaats te schuiven, waar het spoedig verdween. De uitdrukking in de oogen des Olifants, als hij zijn leger op kosten van dat zijns eenvoudigen nabuurs verbeterde, was aller opmerkelijkst.

